

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Kyllä

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Kyllä

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Kyllä

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Kyllä

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Palvelutarpeen tulisi määrittää myönnettävä palvelu - ei yksikön seinien. Nyt yksiköt jaotellaan seinien perusteella sekä vuokraajan perusteella. Kun vuokraaja on sote toimija, niin asunnolta edellytetään todella paljon verrattuna siihen, kun ikääntynyt asuu esim. kahden ystävänsä kanssa tavallisessa vuokra-asunnossa.

Sekä asumisen että palvelujen tulisi olla muuntojoustavia, ettei asukkaan / asiakkaan tarvitse muuttaa palvelutarpeen muuttuessa.

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Ei

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatus sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentävä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: aterian-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Kyllä

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Ei kantaa

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Kyllä

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

Kotihoidon valtakunnallinen palvelukuvaus tulisi ensin määrittää. Myös tässä kyselyssä käytetään kotipalvelu ja kotihoito käsitettä ja lausuntopyyntöissä tulee ilmi myös tukipalvelujen käsitteen ongelmallisuus.

Palvelun tulee aina perustua asiakkaan palvelutarpeeseen, joten vastaus on kyllä ja ei. Kotihoidon mitoitusta on haasteellista toteuttaa, koska kotihoitoalueet poikkeavat paljon toisistaan maakunnan sisällä että valtakunnallisestikin. Toisaalta henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi olisi mitoitusta

jollain tasolla hyvä säätää. Nyt tehostetun palveluasumisen mitoitus vaikeuttaa kotihoidon henkilöstön rekrytointia.

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Kyllä

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Asumispalvelujen henkilöstömitoituksen määrääminen aiheuttaa kotiin vietävissä palveluissa mittavaa henkilöstöpulaa. Haasteen aiheuttaa myös se, että hoiva-avustajia ei voida käyttää.

Tarvitsemme monimuotoisempia palveluita. Yhteisöllisestä asumisesta puhutaan, mutta laki ei sitä tunne. Vanhuspalvelut tulisi lainsäädännössä turvata omaksi kokonaisuudeksi.

Kysymykseen 10 kommenttina se, että kysymys sisältää kaksi eri kysymystä.

Olkkonen-Nikula Anu
Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä - Ikääntyneiden palvelut ja
kuntoutus toimiala